

Chuyện gì đã xảy ra trong ngày 21/12/1989 tại thủ đô Bucarest?

Một công nhân đi ngang qua bức tượng Lenin bị bỏ lại ở sân sau Tòa lâu đài Mogosoaia, Rumania, hôm thứ Hai 21/12.

(Bức tượng được di dời từ Quảng trường thủ đô Bucharest năm 1990. Tuần này, những người Rumania kỷ niệm lần thứ 20, ngày nhà độc tài cộng sản Nicolae Ceausescu trốn chạy khỏi thủ đô trong thời gian diễn ra cuộc nổi dậy ngày 22-12-1989.)

Những thông tin trái ngược nhau đã lan truyền khắp cả nước Romania trong những cuối tháng 12/1989. Mọi người dân Romania dường như nín thở xem chuyện gì sẽ xảy ra với đất nước của họ sau vụ bạo loạn nổ ra tại thành phố Timisoara và bị đàn áp? Mọi người dân Romania dường như đêm đêm đều ghé tai vào 2 đài đó là Đài châu Âu tự do và Đài tiếng nói Hoa Kỳ để nghe thông tin. Mọi người đều nguyện cầu làm sao cho sớm kết thúc đau khổ và đời sống vật chất thiếu thốn; tất cả mọi người dân đều mơ tới tự do, là thứ mà họ chưa được chứng kiến bao giờ. Chỉ những ai có điều kiện qua phương tây và vụng trộm chuyển tay nhau những cuốn sách và tờ báo mới hiểu được giá trị của 2 tiếng tự do.

Vào buổi sáng ngày 21/12/1989, Nicolae Ceausescu quyết định đưa ra giải pháp để giải toả khủng hoảng mà đất nước Romania đang chìm sâu. Để thiết lập lại quyền lực trên toàn bộ quốc gia, ông Ceausescu quyết định tổ chức một cuộc mit tinh lớn vào ngày 21/12 tại quảng trường Hoàng gia, nằm phía trước trụ sở Ban chấp hành trung ương Đảng. Đây là một cuộc mit tinh nhằm ủng hộ ông Ceausescu, do vậy chỉ tập hợp những người mà Đảng Cộng sản tin cậy. Tại cuộc mit tinh này ông Ceausescu dự kiến công bố một chương trình cải cách tiền lương trong đó có cả lương hưu, tiền trợ cấp cho trẻ em mới sinh từ 100-300 lei.

Cuộc mit tinh được tổ chức vào lúc 12 giờ được đài truyền hình và đài phát thanh phát trực tiếp. Đây là cuộc mit tinh ông Ceausescu tổ chức để chứng tỏ sự ủng hộ của số đông dân chúng với vị lãnh đạo kính yêu của họ. Ông Ceausescu bắt đầu đọc diễn văn vào lúc 12 h30.

Ông nói về việc cần thiết bảo vệ đất nước chống lại mọi sự can thiệp từ bên ngoài; ông đã bày tỏ sự biết ơn đối với những người tham gia mit tinh. Ông hứa trong thời gian tới sẽ tăng lương cho mọi người. Đáp lại bài diễn văn của ông, khác với mọi lần, thường là những tiếng ủa vang dội với những khẩu hiệu được hô vang như: Ceausescu-PCR thì ngược lại chỉ nghe tiếng đám đông lao xao và im lặng. Mọi người không ai hát và không tung hô ông Ceausescu và Đảng cộng sản Romania như những năm trước mà bắt đầu nổi lên tiếng la ó từ trong đám đông với những tiếng hô: “Đã đảo bọn giết người ở Timisoara...” Ông Ceausescu hiểu là mọi chuyện đã thay đổi, lòng người dân đã có biến. Bà Elena dục ông Ceausescu tiếp tục mạnh dạn lên tiếng thuyết phục đám đông dự mit tinh lên tới hàng vạn người. Ông Ceausescu đã mất tinh thần và không dám tiếp tục bài diễn văn. Ông

nhìn ra đám đông đang lộn xộn dưới quảng trường.

Buổi truyền hình và phát thanh trực tiếp lập tức bị cắt. Đám đông bắt đầu rời quảng trường, lời hứa tăng lương và cải thiện đời sống cho nhân dân dường như không một chút tác động tới họ. Một số nhà lịch sử sau này đã phân tích lại sự kiện tổ chức cuộc mít tinh này của ông Ceausescu và cho rằng nó đã trở thành con dao hai lưỡi, lợi bất cập hại với ông Ceausescu. Ông đã không thể dùng tài hùng biện của mình để thuyết phục đám đông mà ngược lại chính ông đã tập hợp họ lại tạo điều kiện cho phe cách mạng nắm lấy lực lượng này lật đổ ông.

Vào 2-3 giờ sau đó, trước khách sạn Continental một nhóm thanh niên đã xông ra gỡ phá các hàng rào chắn đường do quân đội và an ninh dựng lên. Họ đã tràn vào trung tâm thành phố. Vào lúc 18 h, ông Ceausescu trong một thông cáo báo chí tuyên bố tình trạng chiến tranh và ra lệnh cho Tướng Milea-Bộ trưởng Bộ Quốc phòng nổ súng vào đám đông biểu tình. Lệnh của ông Ceausescu đã không được thực thi lập tức mà phải tới nửa đêm lực lượng an ninh mới bắt đầu phát hỏa làm chết 39 người. Rất nhiều người dân biểu tình bị bắt giữ và được đưa đến nhà tù Jilava, họ đã bị tra tấn...

Phạm Viết Đào

20 NĂM TRƯỚC: CEAUDESCU ÒA KHÓC TRƯỚC KHI BỊ HÀNH QUYẾT

Vụ xử Nicolae và Elena Ceaușescu ngày 25-12-1989 được cả thế giới để tâm

Đó là khoảnh khắc của nhiều nhân vật chính của tấn thảm kịch xảy ra vào mùa Giáng sinh 1989 tại Romania.

Ngày 22-12, khi thấy tình thế khó cứu vãn, cặp vợ chồng Nicolae và Elena Ceaușescu đã dùng trực thăng chạy trốn khỏi tòa nhà của Ủy ban Trung ương Đảng Cộng sản

Romania tại Bucharest. Tuy nhiên, chỉ vài giờ sau, họ đã rơi vào tay lực lượng đảo chính. Hai người bị đưa tới một căn cứ quân sự và bị hành quyết ngay tại hiện trường sau một phiên tòa chiếu lệ. Kể cả thủ tục kiểm tra sức khỏe của bác sĩ trước đó, tất cả chỉ kéo dài trong vòng chưa đầy hai giờ.

Một trong những nhân vật chính của sự kiện 25-12 cách đây 20 năm là Andrei Kemenici, chỉ huy một đơn vị quân đội của thành phố Targoviste (miền Nam Romania). Tiết lộ với nhật báo "Adevarul", người sĩ quan này cho biết: đối với ông, khoảnh khắc nặng nề nhất là phải trói hai tử tù. Bà "viện sĩ" Elena Ceaușescu cầu xin được tha tội, nhưng nhà độc tài Nicolae thì im lặng chịu đựng "sự hạ nhục" này, tuy nhiên mắt ông đẫm lệ. Andrei Kemenici cho biết ông không dám nhìn vào mắt họ, vì cảm thấy "một nỗi nhục nhã không thể nói nên lời", còn những giọt nước mắt của Ceaușescu thì khiến ông cảm thấy "đau đớn khôn cùng"!

Theo hồi tưởng của trung sĩ Dan Carlan, cuộc hành quyết được thực hiện trước một bức tường của căn cứ quân sự. Trong những giây phút cuối cùng, Ceaușescu khóc và kêu lên rằng, người ta sẽ báo thù cho cái chết của ông. Rồi ông cất tiếng hát "Quốc tế ca"...

Trần Lê, theo Hãng Thông tấn Hungary MTI